

บทที่ 8 การรับอุทธรณ์

อำนาจสั่งให้วางค่าอุทธรณ์นิยมเพิ่ม

เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ยื่นฟ้องอุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นตามที่กฎหมายบัญญัติในมาตรา 229 และฟ้องอุทธรณ์นั้นได้ผ่านการตรวจรับอุทธรณ์จากศาลชั้นต้นนั้น ๆ แล้ว จากนั้นคดีก็จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ต่อไปตามขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดี

มีปัญหาคิดว่า ถ้าศาลชั้นต้นยอมรับฟ้องอุทธรณ์ไว้แต่ศาลชั้นต้นมีความเห็นว่าคู่ความที่ศาลพิพากษาให้ชนะคดีจะต้องเสียค่าอุทธรณ์นิยมเพิ่มขึ้น แต่เงินค่าอุทธรณ์นิยมที่ผู้อุทธรณ์วางไว้เพื่อใช้แทนให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรา 229 นั้นมีจำนวนไม่พอ เช่นนี้ศาลชั้นต้นจะมีอำนาจเรียกเพิ่มได้หรือไม่?

ในปัญหานี้ ศาลชั้นต้นมีอำนาจที่จะกำหนดให้ผู้อุทธรณ์นำเงินค่าอุทธรณ์นิยมที่จะต้องเสียเพิ่มขึ้นมาวางศาลได้เพื่อให้ครบกับค่าอุทธรณ์นิยมที่ฝ่ายชนะคดีอยู่แล้วอาจจะต้องเสียต่อไป เช่นในศาลชั้นต้น ฝ่ายที่ชนะคดีไม่มีทนายความ พอชั้นอุทธรณ์อาจจะต้องตั้งทนายความแก้ต่างหรือถ้ามีทนายความอยู่แล้ว เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โดยปกติศาลอุทธรณ์ก็จะกำหนดค่าทนายความให้ฝ่ายแพ้คดีชำระแก่อีกฝ่ายหนึ่ง ดังนี้หรือในกรณีที่คู่ความพิพาทกันในเรื่องกรรมสิทธิ์แห่งเครื่องจักรกลหรือฝูงปศุสัตว์หรือสัตว์พาหนะ ซึ่งผู้ชนะคดีต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่ารักษาทรัพย์, ค่าอาหารสัตว์, ค่ายารักษาโรคสัตว์ ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ดังนี้ เป็นต้น ในกรณีดังกล่าวเมื่อศาลชั้นต้นเห็นว่าคู่ความฝ่ายหนึ่งอุทธรณ์นั้นจะทำให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งชนะคดีต้องเสียค่าอุทธรณ์นิยมเพิ่มขึ้น ศาลก็มีอำนาจที่จะกำหนดไว้ในคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์นำเงินค่าอุทธรณ์นิยมที่จะต้องเสียเพิ่มขึ้นมาวางศาลได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 233 ดังนี้

“ถ้าศาลยอมรับอุทธรณ์และมีความเห็นว่าการอุทธรณ์นั้นคู่ความที่ศาลพิพากษาให้ชนะคดีจะต้องเสียค่าอุทธรณ์นิยมเพิ่มขึ้น ให้ศาลมีอำนาจกำหนดไว้ในคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์นำเงินมาวางศาลอีกให้พอกับจำนวนค่าอุทธรณ์นิยมซึ่งจะต้องเสียดังกล่าวแล้วตามอัตราที่ใช้บังคับอยู่

ในเวลานั้น ก่อนสิ้นระยะเวลาอุทธรณ์ หรือภายในระยะเวลาตามที่ศาลจะเห็นสมควร หรือตามแต่ผู้อุทธรณ์จะมีคำขอขึ้นมาไม่เกินสิบวันนับแต่สิ้นระยะเวลาอุทธรณ์นั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่นำเงินจำนวนที่กล่าวข้างต้นมาวางศาลภายในกำหนดเวลาที่อนุญาตไว้ ก็ให้ศาลยกอุทธรณ์นั้นเสีย”

ข้อสังเกต

1) ในการอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าฤชาธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้ให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ตามมาตรา 229 อยู่แล้ว มาตรา 233 ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ผู้อุทธรณ์นำเงินมาวางศาลอีก” คำว่า “อีก” หมายความว่า นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 229 นั้นเอง

2) เงินที่จะวางตามมาตรา 233 ก็ต้องเป็นเงินสดจริง ๆ เช่นเดียวกับมาตรา 229 จะนำหลักทรัพย์หรือนำบุคคลมาเป็นประกันหรือค้ำประกันหาได้ไม่

หลักพิจารณาในการกำหนดให้วางเงิน

มีปัญหาว่า การที่ศาลจะกำหนดให้ผู้อุทธรณ์วางเงินดังกล่าวนี้ ศาลถือหลักหรือเอาอะไรมาเป็นหลักเกณฑ์พิจารณา?

ในกรณีที่ศาลจะกำหนดให้ผู้อุทธรณ์วางเงินดังกล่าวมีผู้เห็นว่าน่าจะต้องเป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นเห็นว่าผู้อุทธรณ์อาจจะเป็นฝ่ายแพ้คดีในชั้นอุทธรณ์อีก โดยเปรียบเทียบกับมาตรา 253 ในกรณีที่โจทก์ไม่อยู่ในอำนาจศาล หรือถ้ามีเหตุแน่นแฟ้นอันเป็นที่เชื่อได้ว่า เมื่อโจทก์แพ้คดีแล้วจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายทั้งหลาย ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์วางเงินประกันค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายได้⁽¹⁾

กำหนดระยะเวลาวางเงิน

กำหนดระยะเวลาวางเงินตามมาตรา 233 มีเพียงใด?

กำหนดระยะเวลาวางเงินตามมาตรา 233 มีดังนี้คือ

- 1) ก่อนสิ้นระยะเวลาอุทธรณ์
- 2) ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนด
- 3) ตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ แต่ต้องไม่เกิน 10 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นระยะเวลาอุทธรณ์

---

(1) ศ.สัญญาชัย สัจจวานิช, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยอุทธรณ์-ฎีกา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2519 หน้า 50

ผลของการไม่วางเงินตามคำสั่งศาลชั้นต้น

มีปัญหาว่าถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ยอมวางเงินตามจำนวนที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง ผลจะเป็นประการใด?

ผลของเรื่องนี้จะเป็นไปตามตอนท้ายของบทบัญญัติมาตรา 233 ที่ว่า “ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่นำเงินจำนวนที่กล่าวข้างต้นมาวางศาล ภายในกำหนดเวลาที่อนุญาตไว้ ก็ให้ศาลยกอุทธรณ์นั้นเสีย” นั่นก็คืออุทธรณ์ต่อไปไม่ได้

ในเรื่องนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิทาง ป.วิ.แห่งบางท่านให้ข้อสังเกตในตอนสุดท้ายของบทบัญญัติมาตรา 233 ที่ว่า “ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่นำเงินจำนวนที่กล่าวข้างต้นมาวางศาลภายในกำหนดเวลาที่ศาลอนุญาตไว้ ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสีย” ถ้อยคำที่ว่า “ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสีย” น่าจะไม่ถูกต้อง เพราะมาตรา 232, 233 และมาตราต่อ ๆ ไปเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตรวจรับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น มิใช่เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินอุทธรณ์ตามมาตรา 242 ถ้อยคำในต้นบทดังกล่าวจึงน่าจะเป็นว่า “ก็ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์นั้น” เพราะอำนาจของศาลชั้นต้นในชั้นตรวจรับคำคู่ความตามมาตรา 18 มี 3 ประการเท่านั้นคือ สั่งรับ, ไม่รับ หรือให้คืนไป ศาลชั้นต้นไม่น่าจะมีอำนาจสั่งยกอุทธรณ์นั้น⁽¹⁾

ข้อสังเกตในทางปฏิบัติ

การกำหนดให้ผู้อุทธรณ์วางเงินตามมาตรา 233 นั้น ทางปฏิบัติศาลไม่ได้ใช้อำนาจตามมาตรา นี้ เพราะเหตุว่าบทบัญญัติของมาตรา 233 นี้ แม้จะเป็นการสมควรแต่ไม่จำเป็นมากนัก ทั้งนี้ผู้เห็นว่าเนื่องจากจำนวนค่าฤชาธรรมเนียมที่ฝ่ายชนะคดีจะต้องเสียเพิ่มเติมต่อไปคงมีจำนวนไม่มากนักหรือไม่อาจคาดหมายได้แน่นอนว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นอาจถูกกลับหรือแก้ อีกประการหนึ่ง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้อุทธรณ์ฝ่ายนั้นก็ต้องวางเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา 220 อยู่แล้ว ค่าธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ที่จะเรียกเพิ่มนั้นมีจำนวนไม่มาก กล่าวคือถ้าผู้อุทธรณ์แพ้คดีในชั้นอุทธรณ์ ค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียเพิ่มอีกโดยปกติก็มีค่าทนาย ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก⁽²⁾

---

(1) อ.มาโนช จรมาศ, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 3 และ 4 ว่าด้วยอุทธรณ์ฎีกาและการบังคับคดี พ.ศ. 2518 หน้า 61-62

(2) อ.พิพัฒน์ จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยอุทธรณ์ฎีกา, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2519 หน้า 440

หน้าที่ของศาลชั้นต้นหลังรับฟ้องอุทธรณ์แล้ว

เมื่อศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์แล้ว จำต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป?

โดยปกติเมื่อศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์แล้ว ศาลชั้นต้นย่อมหมดหน้าที่เกี่ยวกับคดีนั้น (เว้นแต่กรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้เป็นพิเศษ) กระบวนพิจารณาต่อจากนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นกระบวนพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โดยศาลชั้นต้นเป็นผู้ดำเนินการแทน ฉะนั้นเมื่อคู่ความไม่พอใจคำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งในฐานะดำเนินการแทนศาลอุทธรณ์อย่างไรแล้ว จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลอุทธรณ์ไม่ได้ แต่ชอบที่จะรอนกว่าศาลชั้นต้นจะได้ส่งสำนวนขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์ แล้วไปร้องต่อศาลอุทธรณ์ ซึ่งถ้าศาลอุทธรณ์ไม่พอใจในคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ก็ชอบที่จะสั่งใหม่ได้ตามอำนาจศาลอุทธรณ์ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 1184/2495)

ดังนั้นโดยปกติ

หลัก เมื่อศาลชั้นต้นได้ตัดสินคดีใดไปแล้วศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจหรือหมดอำนาจสั่งเกี่ยวกับคดีนั้น

ข้อยกเว้น เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งเกี่ยวกับคดีนั้นอีก ดังนี้

- 1) การสั่งรับอุทธรณ์, ฎีกา
- 2) การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา
- 3) การสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งตามมาตรา 231 แต่เป็นการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ชั่วคราวเพื่อรอคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ต่อไปเท่านั้น
- 4) การไต่สวนและสั่งคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ตามมาตรา 254 วรรคท้ายในกรณีที่สำนวนคดียังอยู่ที่ศาลชั้นต้น
- 5) คำสั่งให้เข้ารับมรดกความตามมาตรา 42

ในกรณีปกติคดีอยู่ในอำนาจของศาลใดแล้ว คู่ความมีระยะเวลาศาลนั้นกำลังพิจารณาคดีอยู่ ย่อมเป็นอำนาจของศาลนั้น ๆ ที่จะสั่งให้บุคคลใดเข้าแทนที่คู่ความผู้มีระยะเวลา เช่น คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น โจทก์มีระยะเวลา ดังนั้นอำนาจในการสั่งอนุญาตให้เข้าเป็นคู่ความแทนผู้มีระยะเวลาเป็นอำนาจของศาลชั้นต้น แต่ถ้าศาลชั้นต้นได้พิพากษาคดี ๆ ได้เสร็จไปจากศาลชั้นต้นแล้ว แต่คู่ความยังไม่ทันได้ยื่นอุทธรณ์ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีระยะเวลาเสียก่อน เช่นนี้อำนาจในการสั่งอนุญาตให้บุคคลเข้าแทนที่ผู้มีระยะเวลาจะเป็นของศาลอุทธรณ์ก็ไม่ได้ เพราะคดียังไม่ได้มีการอุทธรณ์ คดียังไม่เข้าสู่อำนาจของศาลอุทธรณ์ เช่นนี้ เมื่อคดีค้างลอย ๆ

คือพ้นจากศาลชั้นต้นแต่ยังไม่เข้าสู่ศาลอุทธรณ์, ศาลฎีกา เช่นนี้ อำนาจในการสั่งอนุญาตจึงตกแก่ศาลชั้นต้น ดังนี้เป็นต้น

แต่ในกรณีศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์แล้ว ศาลชั้นต้นย่อมหมดหน้าที่เกี่ยวกับคดีนั้นคู่กัน แต่ก็ยังมีหน้าที่ ๆ กฎหมายกำหนดให้ศาลชั้นต้นจะต้องทำ ซึ่งพอจะถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษได้ก็คือหน้าที่ตามบทบัญญัติมาตรา 235 ดังนี้

“เมื่อศาลชั้นต้นได้รับอุทธรณ์แล้ว ให้ส่งสำเนาอุทธรณ์นั้นให้แก่จำเลยอุทธรณ์ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จำเลยอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์ หรือถ้าจำเลยอุทธรณ์ไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 237 สำหรับการยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้สิ้นสุดลง ให้ศาลส่งอุทธรณ์และคำแก้อุทธรณ์ถ้าหากมีพร้อมทั้งสำนวนและหลักฐานต่าง ๆ ไปยังศาลอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับฟ้องอุทธรณ์และสำนวนความไว้แล้ว ให้นำลงสารบบความของศาลอุทธรณ์โดยพลัน”

มาตรา 237 บัญญัติว่า “จำเลยอุทธรณ์อาจยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลได้ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันส่งสำเนาอุทธรณ์...ฯลฯ”

สรุปให้ง่ายต่อการจำว่า

เมื่อศาลชั้นต้นได้รับอุทธรณ์แล้ว ให้ส่งสำเนาอุทธรณ์นั้นให้แก่จำเลยอุทธรณ์ เมื่อจำเลยแก้อุทธรณ์แล้วก็ดี หรือพ้นกำหนดแก้อุทธรณ์แล้วก็ดี ให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา 7 วัน

ส่วนกำหนดเวลาที่จะส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่จำเลยอุทธรณ์นั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้โดยตรง (แต่มีบทบัญญัติใกล้เคียงคือมาตรา 173) ในทางปฏิบัติของศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นจะรับอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะสั่ง เช่นสั่งว่า “รับเป็นอุทธรณ์สำเนาให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งใน 7 วัน” ดังนี้เป็นต้น

ปัญหามาพิจารณาต่อไปว่า เมื่อศาลชั้นต้นสั่งเช่นนี้แล้ว คู่ความไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งผลจะเป็นประการใด?

ในกรณีเช่นนี้จะกลายเป็นเรื่องทิ้งฟ้องตามมาตรา 174 (2) ศาลย่อมสั่งจำหน่ายคดีเสียได้ตามมาตรา 132

อำนาจในการสั่งอุทธรณ์

ปัญหาว่า ศาลใดจะเป็นศาลที่มีอำนาจสั่งว่าผู้อุทธรณ์ทิ้งฟ้องและสั่งจำหน่ายคดีได้?

อำนาจในการสั่งดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะสั่งเช่นนี้ไม่ได้ และในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้อุทธรณ์ถอนอุทธรณ์ ผู้ที่จะสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็คือศาลอุทธรณ์ด้วยกันไม่ใช่ศาลชั้นต้น

การส่งสำเนาอุทธรณ์

การส่งสำเนาอุทธรณ์นั้นมีหลักว่า ต้องส่งให้แก่คู่ความทุกฝ่ายที่เป็นจำเลยอุทธรณ์

มีปัญหาว่า ถ้าจำเลยอุทธรณ์นั้นเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน เช่นเป็นจำเลยร่วม แต่ให้การเป็นปรปักษ์กับจำเลย ดังนี้จะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้หรือไม่?

คำตอบในเรื่องนี้คงเป็นว่า ต้องส่งสำเนาอุทธรณ์แก่จำเลยร่วมผู้ให้การเป็นปรปักษ์กับจำเลยด้วย

สรุปได้หลักว่า

หลัก การส่งสำเนาอุทธรณ์ ต้องส่งให้แก่คู่ความทุกฝ่ายที่เป็นจำเลยอุทธรณ์ แม้จะเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกันแต่ให้การเป็นปรปักษ์ก็ยังคงส่งสำเนาอุทธรณ์ด้วย ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 86612509

โจทก์นำยึดทรัพย์ของจำเลยซึ่งเป็นสินบริคณห์ระหว่างจำเลยกับภรรยา ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของภรรยาจำเลยอีกคดีหนึ่งร้องขอให้แยกสินบริคณห์ที่ยึดออกเป็นส่วนของภรรยาจำเลย ศาลอนุญาต โจทก์จึงขอให้ศาลยึดทรัพย์สินส่วนภรรยาอีก อ้างว่าหนี้ระหว่างโจทก์จำเลยเป็นหนี้ร่วม เมื่อศาลสั่งประการใดแล้ว หากโจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาล ศาลต้องสั่งให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยอุทธรณ์ตามที่มาตรา 235 บัญญัติไว้ หากศาลชั้นต้นมิได้สั่งเช่นนี้ และเมื่อศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีไป ศาลฎีกาก็สั่งให้ยกคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ และให้ศาลชั้นต้นดำเนินการส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่ผู้ร้องเสียใหม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1749/2511

คดีที่มีจำเลยร่วม และจำเลยร่วมให้การเป็นปรปักษ์กับจำเลย ทั้งจำเลยได้ยกประเด็นที่ว่านี้อุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นต้นมิได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยร่วมตามมาตรา 235 แต่ศาลอุทธรณ์

ได้พิจารณาพิพากษาไป ศาลฎีกาย่อมจะให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และให้ศาลชั้นต้นส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยร่วมเสียก่อน

คำพิพากษาฎีกาที่ 2567/2518

ผู้ร้องยื่นอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นสั่งว่า “รับอุทธรณ์คำสั่งสำเนาให้โจทก์แก้ภายใน 7 วัน” ผู้ร้องไม่มาติดต่อนำส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์จนล่วงเลย 15 วัน (มาตรา 173 เดิมก่อนแก้ไข - ผู้เขียน) ศาลชั้นต้นจึงส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์มิได้มีคำสั่งเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาดังกล่าว แต่กลับพิจารณาพิพากษาคดีไปทั้งที่ผู้ร้องยังไม่ได้นำส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ ซึ่งเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่ชอบ จึงต้องถือว่าข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ผู้ร้องฎีกาต่อมายังมิได้ผ่านการพิจารณาและพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาย่อมพิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์และให้ย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาและมีคำสั่งหรือพิพากษาใหม่

กำหนดเวลาส่งสำนวนไปศาลอุทธรณ์

การส่งสำนวนไปศาลอุทธรณ์ กฎหมายกำหนดเวลาให้ส่งในกรณีใดบ้าง?

ในเรื่องนี้ มาตรา 235 ได้กำหนดเวลาส่งอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ 2 กรณี คือ

1) กรณีจำเลยอุทธรณ์แก้อุทธรณ์ ให้ส่งภายใน 7 วัน นับแต่วันที่จำเลยอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์

2) กรณีจำเลยอุทธรณ์ไม่แก้อุทธรณ์ ให้ส่งภายใน 7 วัน นับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 237 สำหรับการยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้สิ้นสุดลง คือตามมาตรา 237 จำเลยอุทธรณ์อาจยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้ภายใน 15 วันนับแต่วันส่งสำเนาอุทธรณ์ ถ้าครบกำหนดเวลาแล้วจำเลยอุทธรณ์จะมีคำแก้อุทธรณ์หรือไม่ก็ตามก็ส่งอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ได้

สิ่งที่จะต้องส่งไปพร้อมอุทธรณ์

นอกจากส่งอุทธรณ์แล้ว มีอะไรที่กฎหมายกำหนดให้ส่งไปพร้อมอุทธรณ์อีก?

การส่งอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ ถ้ามีคำแก้อุทธรณ์ก็ต้องส่งไปพร้อมสำนวนคดี ตลอดจนหลักฐานต่าง ๆ ไปยังศาลอุทธรณ์ด้วย

หน้าที่เบื้องต้นของศาลอุทธรณ์

เมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับฟ้องอุทธรณ์, คำแก้อุทธรณ์ (ถ้ามี) ส่วนวนคดี ตลอดจนหลักฐานต่าง ๆ ที่ศาลชั้นต้นส่งมาแล้ว ศาลอุทธรณ์จะต้องปฏิบัติในเบื้องต้นอย่างไร?

ในเรื่องนี้ ในเบื้องต้นเมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ (ถ้าหากมี) และ ส่วนวนคดี ตลอดจนพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว ศาลอุทธรณ์จะต้องนำคดีลงสารบบความของศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า

พิจารณาในด้านจำเลยอุทธรณ์ เมื่อจำเลยได้รับสำเนาอุทธรณ์

เมื่อจำเลยได้รับสำเนาอุทธรณ์แล้ว จำเลยอุทธรณ์จะต้องปฏิบัติอย่างไร?

โดยปกติเมื่อจำเลยอุทธรณ์ได้รับสำเนาอุทธรณ์แล้วก็จะยื่นคำแก้อุทธรณ์ของโจทก์อุทธรณ์เพื่อต่อสู้คดีในชั้นศาลอุทธรณ์ต่อไป

จำเลยอุทธรณ์ไม่จำเป็นต้องยื่นคำแก้อุทธรณ์เสมอไป

ปัญหาต่อไปว่าจำเลยอุทธรณ์จะต้องยื่นคำแก้อุทธรณ์เสมอไปหรือไม่?

ในเรื่องนี้กฎหมายไม่บังคับให้จำเลยต้องยื่นคำแก้อุทธรณ์เสมอไป จำเลยอุทธรณ์จะยื่นหรือไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ก็ได้ เป็นสิทธิของจำเลยอุทธรณ์ ดังที่มาตรา 237 บัญญัติไว้ ดังนี้

“จำเลยอุทธรณ์อาจยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นได้... ฯลฯ”

ข้อสังเกต กฎหมายใช้คำว่า “อาจ” ซึ่งแสดงว่าจะยื่นคำแก้อุทธรณ์หรือไม่ยื่นก็ได้

ข้อพิจารณา

ถ้าจำเลยอุทธรณ์ประสงค์จะยื่นคำแก้อุทธรณ์ จะต้องยื่นต่อศาลใด และภายในกำหนดเวลาอย่างไร?

ในเรื่องนี้ถ้าจำเลยอุทธรณ์มีความประสงค์ดังกล่าวก็จะยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้โดยยื่นต่อศาลชั้นต้น และต้องยื่นภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันได้รับหมายนัดและสำเนาคำฟ้องอุทธรณ์ดังที่มาตรา 237 วรรคแรก บัญญัติว่า “จำเลยอุทธรณ์อาจยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นได้ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันส่งสำเนาอุทธรณ์...”

ฯลฯ

การยื่นคำแก้อุทธรณ์เกินกำหนด

มีปัญหานำพิจารณาว่า ถ้าจำเลยอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์ล่วงเลยกำหนด 15 วันดังกล่าวข้างต้น ผลจะเป็นประการใด คำแก้อุทธรณ์นั้นจะเสียไปหรือไม่?

ปัญหานี้โดยหลักมาตรา 237 จำเลยอุทธรณ์ถ้าจะยื่นคำแก้อุทธรณ์ต้องปฏิบัติภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่มีข้อยกเว้นว่าศาลอาจจะยืดหรือขยายระยะเวลาให้ตามมาตรา 23 แต่ถ้าไม่ได้รับการขยายระยะเวลาแล้ว การยื่นคำแก้อุทธรณ์ล่วงเลย 15 วันไปแล้ว คำแก้อุทธรณ์นั้นก็ไม่ถึงกับเสียไปเลยทีเดียว แต่เปลี่ยนฐานะ คือไม่อยู่ในฐานะเป็นคำแก้อุทธรณ์อีกต่อไป แต่อยู่ในฐานะเป็นเพียงคำแถลงการณ์ ถึงแม้ว่าจั่วหน้าจะใช้คำว่าคำแก้อุทธรณ์ก็ตาม ก็ต้องจัดเข้าอยู่ในประเภทคำแถลงการณ์ เพราะต้องด้วยความหมายของคำว่า แถลงการณ์ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 1(8) แล้ว ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1198/2498

คำแก้อุทธรณ์นั้น ถ้ายื่นเมื่อพ้นกำหนดแก้อุทธรณ์แล้วศาลรับไว้ ก็รับไว้ฐานะเป็นคำแถลงการณ์เท่านั้น

ข้อเปรียบเทียบคำแก้อุทธรณ์กับคำให้การในศาลชั้นต้น

คำแก้อุทธรณ์มีลักษณะแตกต่างหรือคล้ายกับคำให้การในศาลชั้นต้นหรือไม่อย่างไร?

ในเรื่องนี้ขอให้ทำความเข้าใจโดยสรุปง่าย ๆ ว่า

คำแก้อุทธรณ์ ก็คือ คำให้การชั้นอุทธรณ์ มีลักษณะคล้ายกับคำให้การในศาลชั้นต้น แต่แตกต่างกันคือใช้ในต่างศาลกัน กล่าวคือคำให้การใช้ในศาลชั้นต้น แต่คำแก้อุทธรณ์ก็ดี คำแก้ฎีกาก็ดี ก็คือคำให้การเหมือนกัน แต่ใช้ในชั้นศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา

ถ้าเปรียบเทียบคำฟ้องอุทธรณ์กับคำฟ้องในศาลชั้นต้น มีลักษณะเช่นเดียวกัน คำฟ้องในศาลชั้นต้นเป็นอย่างไร คำฟ้องอุทธรณ์ก็เป็นคำฟ้องต่อศาลอุทธรณ์ดุจกัน

ดังนั้นในชั้นศาลชั้นต้น คำให้การของจำเลยมีความสำคัญประการใด ในชั้นศาลอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ของจำเลยอุทธรณ์ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

โดยสรุปเบื้องต้น

คำฟ้อง และ คำให้การ ใช้เฉพาะในศาลชั้นต้น

คำฟ้องอุทธรณ์ และคำแก้อุทธรณ์ ใช้สำหรับศาลอุทธรณ์

คำฟ้องฎีกา และ คำแก้ฎีกา ใช้สำหรับศาลฎีกา

คำแก้อุทธรณ์ที่ดี, คำแก้ฎีกาที่ดี ถือว่าเป็นคำให้การตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 1(4) ต่างกับคำให้การในศาลชั้นต้นตรงที่ว่า

ก) ในชั้นอุทธรณ์จะตั้งประเด็นใหม่ซึ่งไม่ใช่ข้อที่คู่ความได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นไม่ได้ นอกจากกรณีจะต้องด้วยข้อยกเว้นในมาตรา 225

ข) ในชั้นอุทธรณ์ คู่ความอาจตั้งประเด็นได้ทั้งในฟ้องอุทธรณ์ หรือคำแก้อุทธรณ์ก็ได้

ข้อแตกต่างคำแก้อุทธรณ์, คำแก้ฎีกา กับคำแถลงการณ์

คำแถลงการณ์ หมายถึง คำแถลงด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือ ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งกระทำหรือยื่นต่อศาล ด้วยมุ่งหมายที่จะเสนอความเห็นต่อศาลในข้อความในประเด็นที่ได้ยกขึ้นอ้างในคำคู่ความหรือในปัญหาข้อใดที่ศาลจะพึงมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ซึ่งในข้อเหล่านี้คู่ความฝ่ายนั้นเพียงแต่แสดงหรือกล่าวทบทวนหรือยืนยัน หรืออธิบายข้อความแห่งคำพยานหลักฐานและปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงทั้งปวง คำแถลงการณ์อาจรวมอยู่ในคำคู่ความ (ดูมาตรา 1(6))

ในที่นี้จะเทียบเคียงความแตกต่างเท่านั้น ถ้าเป็นคำแถลงการณ์ คู่ความจะตั้งประเด็นด้วยคำแถลงการณ์ไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1198/2498) คำแถลงการณ์มีสิทธิเป็นได้เพียงคำแถลงการณ์ แต่คำแก้อุทธรณ์ คำแก้ฎีกา สามารถตั้งประเด็นไว้ได้และถ้าหากคู่ความนำไปยื่นต่อศาลเลยกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด แม้ว่าการตั้งประเด็นนั้นจะใช้ไม่ได้ หมดฐานะเป็นคำแก้อุทธรณ์, คำแก้ฎีกาก็ตาม แต่ก็ยังมีฐานะเป็นคำแถลงการณ์ได้อยู่ ดังนี้เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1198/2498

คำฟ้องอุทธรณ์และคำแก้อุทธรณ์นั้นมีลักษณะเป็นคำคู่ความและเป็นคำแถลงการณ์ร่วมกัน

คำแก้อุทธรณ์ถ้ายื่นเมื่อพ้นกำหนดแก้อุทธรณ์แล้วศาลรับไว้ก็รับไว้ในฐานะเป็นคำแถลงการณ์เท่านั้น

คำฟ้องอุทธรณ์และคำแก้อุทธรณ์อาจตั้งประเด็นได้ แต่คำแถลงการณ์จะตั้งประเด็นไม่ได้

ผลของการไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์

ถ้าจำเลยอุทธรณ์ได้รับสำเนาฟ้องอุทธรณ์แล้ว จำเลยอุทธรณ์ไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ ผลจะเป็นประการใด จะถือว่า จำเลยอุทธรณ์ขาดนัดยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้หรือไม่?

ในเรื่องนี้จำเลยอุทธรณ์จะยื่นคำแก้อุทธรณ์หรือไม่ก็ได้เป็นสิทธิของจำเลยอุทธรณ์ การที่จำเลยอุทธรณ์ไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์จะถือว่าจำเลยอุทธรณ์ขาดนัดยื่นคำแก้อุทธรณ์ไม่ได้ ถึงแม้ว่าคำแก้อุทธรณ์จะมีฐานะเสมือนคำให้การในศาลชั้นต้นก็ตาม คำให้การในศาลชั้นต้นมีฐานะอย่างไร คำแก้อุทธรณ์ก็มีฐานะเช่นนั้นเหมือนกัน และในศาลชั้นต้น ถ้าจำเลยไม่ยื่นคำให้การกล่าวแก้ฟ้องของโจทก์ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็มีกฎหมายกำหนดถึงเรื่องขาดนัดยื่นคำให้การ แต่ในชั้นอุทธรณ์จะนำบทบัญญัติว่าด้วยการขาดนัดยื่นคำให้การในศาลชั้นต้นไปใช้ย่อมไม่ได้ ทั้งนี้เพราะในชั้นอุทธรณ์มีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะเรื่องแล้วคือมาตรา 237 วรรค 2 ที่ว่า “ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ห้ามมิให้ศาลแสดงว่าจำเลยอุทธรณ์ขาดนัดเพราะไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์” ดังนั้นในชั้นอุทธรณ์จึงไม่มีเรื่องขาดนัด ไม่ว่าจะขาดนัดยื่นคำแก้อุทธรณ์หรือขาดนัดพิจารณา ก็ตาม

ข้อพิจารณา

ปัญหาว่าเพราะเหตุใดกฎหมายจึงได้บัญญัติเช่นว่านี้ ?

การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพราะการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ต้องพิจารณาและพิพากษาไปตามสำนวนความที่ศาลชั้นต้นได้ส่งขึ้นมา ไม่ต้องไปเริ่มสืบพยานกันใหม่ ดังเช่นฟ้องใหม่ในศาลชั้นต้น ซึ่งในชั้นศาลชั้นต้นจำเป็นต้องมีคำให้การก็เพื่อศาลจะได้รู้ว่าจำเลยติดใจstückดีหรือไม่ และถ้าสู้ ๆ ว่าอย่างไร เป็นต้น แต่ในชั้นอุทธรณ์ไม่มีความจำเป็น เพราะผ่านชั้นตอนในชั้นศาลชั้นต้นมาแล้วว่าสู้หรือไม่สู้

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่กฎหมายบัญญัติเรื่องนี้ไว้ ก็เพื่อเป็นการป้องกันความเข้าใจผิด เพราะเหตุว่าคำแก้อุทธรณ์มีฐานะเท่ากับคำให้การในศาลชั้นต้น ในศาลชั้นต้นคำให้การมีฐานะอย่างไร คำแก้อุทธรณ์ก็มีฐานะเช่นนั้นในชั้นศาลอุทธรณ์ ดังนั้นจึงต้องกำหนดในเรื่องนี้ไว้ว่า ถ้าไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ มิให้ถือว่าจำเลยอุทธรณ์ขาดนัด ทั้งนี้จะเห็นว่าถ้าจำเลยอุทธรณ์ไม่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ จำเลยอุทธรณ์ก็จะเสียประโยชน์ส่วนของตนเอง

อนึ่ง แม้เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์นัดพิจารณา คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ไปก็ไม่ใช่เรื่องขาดนัดพิจารณา เพราะศาลอุทธรณ์ก็พิจารณาคดีไปตามสำนวนความที่ศาลชั้นต้นส่งมาแล้ว

โดยสรุป ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาไม่มีกรณีขาดนัด เรื่องขาดนัดที่บัญญัติไว้ใน
ป.วิ.แพ่ง ใช้สำหรับในศาลชั้นต้นเท่านั้นจะนำไปใช้ในชั้นศาลสูงไม่ได้

ความสำคัญของคำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกา

คำแก้อุทธรณ์ก็ดี, คำแก้ฎีกาก็ดี มีความสำคัญต่อคดีอย่างไร ?

คำแก้อุทธรณ์ คำแก้ฎีกา มีความสำคัญต่อคดีอยู่มากในด้านการตั้งประเด็นในชั้นอุทธรณ์
หรือชั้นฎีกา ถ้าเปรียบเทียบกับการฟ้องร้องดำเนินคดีในชั้นศาลชั้นต้น จำเลยก็ต้องยื่นคำให้การเพื่อ
ต่อสู้ไว้เป็นประเด็น และถ้าหากว่าจำเลยต้องการให้ศาลพิพากษาบังคับโจทก์บ้าง จำเลยก็ต้อง
ปฏิบัติการโดยการฟ้องแย้งโจทก์ ในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกาก็เช่นเดียวกัน การแก้อุทธรณ์หรือ
แก้ฎีกาก็เพียงเพื่อให้เป็นไปตามที่ศาลได้พิพากษา แต่ถ้าหากต้องการยกอุทธรณ์ข้ออื่นขึ้นไปด้วย
ก็ต้องกล่าวไว้ในคำแก้อุทธรณ์, คำแก้ฎีกาด้วย ทั้งนี้เพื่อจะตั้งประเด็นนั้นให้ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์
หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี และถ้าหากว่าจำเลยอุทธรณ์มีความประสงค์มากกว่าที่ศาลพิพากษา
ให้หรืออนุญาตให้ ก็ต้องยื่นฟ้องอุทธรณ์หรือฟ้องฎีกาด้วยเช่นเดียวกับการฟ้องแย้งในศาล
ชั้นต้นด้วยกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการแก้อุทธรณ์, ฎีกา

มีปัญหาว่า ถ้าจำเลยอุทธรณ์ทำคำแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาแล้ว จะได้ประโยชน์อะไร
นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นจากการกระทำเช่นนั้น ?

ในเรื่องนี้ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำคำแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกานอกเหนือจากที่กล่าว
มาข้างต้นได้แก่ค่าทนายความซึ่งศาลจะสั่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ให้ ถ้าไม่ทำคำแก้อุทธรณ์
หรือคำแก้ฎีกา ศาลจะสั่งไม่ถึงค่าทนาย เป็นต้น เทียบเคียงตัวอย่าง

1) โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินค่าน้ำมันที่ซื้อจากโจทก์ จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ
ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกาว่า ทนายโจทก์มิได้แก้อุทธรณ์ ไม่ควรได้รับค่าทนาย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าทนายโจทก์ยื่นคำแก้อุทธรณ์เกินกำหนด ศาลสั่งว่าไม่เป็นคำแก้อุทธรณ์
คำแก้อุทธรณ์ในลักษณะเช่นนี้พอถือได้ว่าเป็นคำแถลงการณ์ ฟังได้ว่าทนายโจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่
ของคนในชั้นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์สั่งให้จำเลยใช้ค่าทนายความแทนโจทก์ได้ (คำพิพากษาฎีกา
ที่ 1055/2510)

2) จำเลยอุทธรณ์มิได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ฎีกา และเป็นฝ่ายชนะคดีชั้นอุทธรณ์ฎีกา ศาลสูง ย่อมไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นฝ่ายแพคดีใช้ค่าทนายความแก่ผู้ชนะ เพราะถือว่ามิได้เข้ามาดำเนิน กระบวนพิจารณาหรือว่าคดีในชั้นอุทธรณ์ฎีกาหรืออีกนัยหนึ่งไม่มีค่าทนายชั้นอุทธรณ์ฎีกาที่จะให้ ฝ่ายแพคดีใช้แทน (คำพิพากษาฎีกาที่ 2406/2515)

3) โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยลงชื่อโจทก์เป็นเจ้าของร่วมกับจำเลยใน โฉนดที่ดินรวม 6 ฉบับ ถ้าจำเลยไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา ของจำเลย ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาพิพากษายืน โจทก์ไม่แก้ฎีกา จึงไม่กำหนดค่าทนายความให้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 156/ 2527)

ตัวความว่าคดีเอง

มีปัญหาว่า ถ้าตัวความหรือจำเลยอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์เองโดยไม่ได้แต่งตั้งทนาย และ ชนะคดีในที่สุด เช่นนี้ จำเลยอุทธรณ์จะได้รับชดใช้ค่าทนายจากฝ่ายที่แพคดีหรือไม่ ?

ในกรณีเช่นนี้ ศาลอุทธรณ์จะไม่ให้อีกฝ่ายใช้ค่าทนายความเช่นเดียวกับกรณีข้างต้น เพราะถือว่าไม่ได้แต่งตั้งทนายเข้ามาว่าคดีจึงไม่มีค่าจ้างทนายความที่จะต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ แทน ทำนองเดียวกับกรณีที่ตัวความผู้ชนะคดีดำเนินคดีด้วยตนเอง ศาลก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ ผู้แพคดีใช้ค่าทนายความแทนผู้ชนะคดี (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 1739/2514)

กรณีที่แต่งตั้งทนายความ

ปัญหาต่อไปว่า ถ้าหากจำเลยอุทธรณ์แต่งตั้งทนายเข้ามาแล้ว แต่ทนายไม่ได้แก้อุทธรณ์ เพียงแต่ยื่นคำแถลงการณ์ชั้นอุทธรณ์เท่านั้น ในกรณีเช่นนี้ ศาลจะคิดค่าทนายให้หรือไม่ ?

กรณีตามปัญหานี้ ต้องถือว่าการยื่นคำแถลงการณ์ชั้นอุทธรณ์ เป็นการว่าคดีของ ทนายความอย่างหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้แม้ทนายความจะไม่ได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ก็ตาม แต่เมื่อถือว่า เป็นการว่าความแล้ว ศาลอุทธรณ์ย่อมคิดค่าทนายความให้ได้ (ดั่งนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1198/2492)

โดยสรุป

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำคำแก้อุทธรณ์, ฎีกา ได้แก่

- 1) ศาลจะสั่งให้คำทนาย
- 2) เพื่อจะได้ตั้งประเด็นที่จำเลยอุทธรณ์ไม่พอใจให้ศาลสูงพิจารณาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะว่า ในการทำคำแก้อุทธรณ์ แม้ผลของคดีเราเป็นผู้ชนะก็ตาม แต่เมื่ออีกฝ่ายที่แพ้คดียื่นฟ้องอุทธรณ์ ฝ่ายเราควรทำคำแก้อุทธรณ์ไว้ด้วย แม้เราไม่อยากจะทำคำแก้อุทธรณ์ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อโต้แย้งทำให้เกิดสิทธิฎีกา หากฝ่ายเราแพ้ในชั้นศาลอุทธรณ์ ตัวอย่างเช่น คดีพิพาทมี 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

- ก) โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่
- ข) จำเลยทำละเมิดหรือไม่
- ค) คดีขาดอายุความหรือไม่

ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าโจทก์มีอำนาจฟ้อง และจำเลยทำละเมิด แต่ยกฟ้องเพราะคดีขาดอายุความ เช่นนี้ เมื่อโจทก์อุทธรณ์จำเลยควรแก้อุทธรณ์ตั้งประเด็นเกี่ยวกับอำนาจฟ้อง ประเด็นอายุความไว้ด้วย เพื่อให้ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าฟ้องโจทก์ไม่ขาดอายุความ จำเลยก็ยังมีสิทธิฎีกาได้ทั้ง 3 ประเด็น (โดยอาศัยหลักมาตรา 249 มาใช้ด้วย)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2573/2518

ชายต่อสู้ว่าข้อหาละเมิดขาดอายุความ ศาลยกฟ้อง หลึงอุทธรณ์ฎีกา ชายมิได้อ้างอายุความในคำแก้อุทธรณ์ฎีกา ถือว่าชายไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ในชั้นอุทธรณ์ฎีกา

แบบคำแก้อุทธรณ์

คำแก้อุทธรณ์นั้นต้องใช้แบบพิมพ์ของศาล ดูตัวอย่างท้ายเล่ม